

UVOD V KAZENSKO PROCESNO PRAVO

I. KAZENSKI POSTOPEK

- v **kazenskem postopku** se ugotavlja kazenska odgovornost storilca in odloča o kazenskem zahtevku upravičenca
- kazenski postopek je **urejen s kazenskim procesnim pravom**, ki je kodificirano v **ZKP**
- v **kazenskem postopku**
 - ugotovimo ali so podani zakonski znaki kaznivega dejanja: ali ima konkretno kaznivo dejanje vse zakonske znake kaznivega dejanja, ki so navedeni v abstraktni pravni normi – v KZ
 - ugotovimo kazensko odgovornost storilca: za obsodbo storilca je bistvena krivda
 - izberemo sankcijo: sankcija je končni rezultat kazenskega postopka, za izbiro sankcije je pomembno kakšna kazen je predpisana v zakonu in kakšne so okoliščine konkretnega kaznivega dejanja (*olajševalne ali obteževalne*)
- vse **elemente kaznivega dejanja** mora ugotoviti sodišče v pravno urejenem postopku – kazenskem postopku
- za kazenski postopek je značilno, da je **sodni postopek**
- **sodišče** kot organ sodstva **vodi kazenski postopek** in na koncu **odloča o sodbi**
- **sodba**, ki jo izda sodišče je lahko oprostilna, obsodilna ali zavrnilna, razen če ne pride do **poravnave** ali do **pogojne odložitve kazenskega pregona**
- v kazenskem postopku je **več udeležencev** od katerih vsak opravlja svoja procesna dejanja:
 - sodišče: funkcija sojenja, odločanja o sodbi
 - policija: organi odkrivanja
 - državni tožilec: funkcija pregona
 - obdolženec in njegov zagovornik: funkcija obrambe
 - drugi udeleženci: priče, izvedenci, oškodovanec, razni uradi, inšpekcije...

KAZENSKI POSTOPEK KOT SREDSTVO BOJA ZOPER KRIMINALITETO

- kazenski postopek **ni sredstvo boja proti kriminaliteti**, saj zaradi kazenskega postopka kaznivih dejanj ni manj
- lahko pa bi rekli, da kazenski postopek **vnaša pravni red v boj proti kriminalu**
- težko bi rekli, da ima kazenski postopek specialno in generalno prevecijo, ker niti ne vemo kako se bo končal, zato nima funkcije pri preprečevanju kaznivih dejanj

KAZENSKI POSTOPEK KOT OBLIKA DRUŽBENEGA REAGIRANJA

- kazenski postopek je **oblika družbenega reagiranja na storjeno kaznivo dejanje**
- v pravno urejenem postopku pred sodiščem se ugotavlja ali je kaznovalni zahtevek utemeljen
- kazenski postopek se sproži v **interesu družbe, države** in zlasti **prizadetega posameznika**
- v kazenskem postopku se objektivno, zakonito in v pravičnem obsegu **uresniči kazenska represija**
- kazensko represijo **izvaja država** s svojimi organi kazenskega pregona in pravosodja v kazenskem postopku
- poznamo **štiri modele reagiranja na storjeno kaznivo dejanje**:
 - državno, etatično reagiranje na storjeno kaznivo dejanje: država z represijo zagotovi kaznovanje storilca, postopek se začne neodvisno od volje oškodovanca (*kazniva dejanja, ki se preganjajo po uradni dolžnosti*)
 - sodelujoči model reagiranja na storjeno kaznivo dejanje: oškodovanec ima možnost vplivati na pregon, pregon sicer vodi država, ampak začne se samo na oškodovančev predlog, če se oškodovanec čuti dovolj oškodovanega, lahko sproži pregon, sicer pa ne (*kazniva dejanja, ki se preganjajo na predlog ali na zasebno tožbo*)
 - soglasno, konsenzualno reagiranje na storjeno kaznivo dejanje: gre za dogovor, sporazum med strankama, ne posegamo v sporno razmerje (*pogojno odložen kazenski pregon*)
 - pogajalski tip reagiranja na storjeno kaznivo dejanje: z aktivnim poseganjem v sporno razmerje skušamo preprečiti ponavljanje kaznivih dejanj (*poravnava*)

II. RAZMERJE MED MATERIALNIM IN PROCESNIM KAZENSKIM PRAVOM LOČITEV KAZENSKEGA MATERIALNEGA IN PROCESNEGA PRAVA

- v starejši kazenski zakonodaji **kazensko materialno in kazensko procesno pravo nista bili ločeni veji isti zakoni** so opredeljevali tako procesnopravne kot tudi materialnopravne norme
- ločevanje kazenskega materialnega in kazenskega procesnega prava se prvič pojavi pri **Beccarii**, v knjigi **O zločinih in kaznih**, v kateri ločeno rešuje materialnopravna in procesnopravna vprašanja
- od takrat naprej sta se veji materialnega in procesnega kazenskega prava vedno bolj ločevali, dokončna ločitev obeh vej pa je prišla z izdajo obsežnih kodifikacij za vsako vejo posebej
- danes poteka **ločeno obravnavanje in preučevanje kazenskega materialnega in procesnega prava**
- v anglosaškem pravnem sistemu kazensko materialno in procesno pravo še vedno nista ločena, pa tudi v kontinentalnem sistemu je vprašanje ali določena poglavja res spadajo v kazensko procesno ali v materialno pravo (*kazensko procesno pravo vsebuje nekatere materialne določbe, na primer zastaranje in pregon*)

ANCILARNA ALI AVTONOMNA KONCEPCIJA KAZ. PROCESNEGA PRAVA

- postavlja vprašanje, ali je **kazensko procesno pravo samo službe pravo, podrejeno** kazenskemu materialnemu pravu ali je to **samostojno in avtonomno pravo**
- kazensko procesno pravo sicer je **podrejeno kazenskemu materialnemu pravu**, vendar ima tudi **nekatero lastne vrednote in načela**, ki jih ustanavlja, uveljavlja in varuje ne glede na kazensko materialno pravo
- **privilegij zoper samoobtožbo**:
 - v inkvizitornem postopku je bilo nujno dobiti priznanje obdolženca, če ga ni hotel dati prostovoljno so z mučenjem izsilili izjavo – obdolženec je bil najboljši vir informacij, pod predpostavko da je kriv
 - danes je osebni vir informacij o kaznivem dejanju precej omejen, saj obdolženec ni dolžan ničesar izjaviti ali izpovedati v svojo škodo – varuje ga privilegij zoper samoobtožbo, ki je tipična norma kaz. procesnega prava
 - skozi to normo se uveljavlja garantna funkcija kazenskega postopka, ki varuje obdolženca pred pretiranim posegom države v njegove pravice
- **dolžnosti in privilegiji priče**:
 - če je priča poklicana na sodišče mora priti, mora pričati in mora govoriti resnico
 - sorodniki obdolženca pa imajo poseben privilegij: če so poklicani na sodišče kot priča morajo priti, ni pa jim treba pričati, če pa se odločijo, da bodo pričali morajo govoriti resnico – sami se odločijo ali bodo pričali ali ne
 - kazensko procesno pravo se s tem odpoveduje še enemu pomembnemu potencialnemu viru informacij, ker noče, da bi se zlomila osebna razmerja zaradi vira informacij o kaznivem dejanju
- **izločanje dokazov, ki so pridobljeni na nezakonit način**:
 - dokazi, ki so v postopku pridobljeni na nezakonit način, se ne priznajo, ampak se izločijo
 - kazensko procesno pravo želi prepreči zlorabe, zato sankcionira kršitelje, tako da ne upošteva takih dokazov
 - država pri odkrivanju kriminala ne sme kršiti prava, ki ga je sama postavila
 - nezakoniti dokazi se fizično izločijo iz spisa, da jih sodnik ne vidi in da ni psihično kontaminiran (*ta institut je nastal v anglosaškem pravu, kjer imajo porotni sistem, zato ga je mogoče bolj dosledno uveljavljati kot pri nas*)
- v našem sistemu zakonodajalec pojmuje kazensko pravo kot **deloma avtonomno, deloma podrejeno**
- večjo avtonomnost je kazensko procesno pravo dobilo z novo Ustavo iz leta 1991, ki ima kar nekaj določb, ki se neposredno nanašajo na kazensko procesno pravo

III. NALOGE IN NAMEN KAZENSKEGA POSTOPKA

1. REŠITEV KAZENSKE ZADEVE

- **cilj kazenskega postopka** je rešiti kazensko zadevo, tako da se ugotovi zakonske znake kaznivega dejanja, kazenska odgovornost storilca in da se izreče kazenska sankcija
- v pravno urejenem postopku pred sodiščem ugotavlja **ali je kaznovalni zahtevek upravičenca utemeljen**
- **kaznovalni zahtevek** je temeljno razmerje, ki nastaja med domnevnim storilcem in žrtvijo
- kaznovalni zahtevek vedno **vloži tožilec v imenu države**, tožilec je lahko javni, zasebni ali subsidiarni
- **država se je v celoti polastila kaznovalnega zahtevka** – razlogi za to so trije:

- konflikt med domnevnim storilcem in žrtvijo ruši red v državi, država ne more tolerirati kaznivih dejanj, zato je legitimirana za kaznovalni zahtevek
- če država ne bi reagirala na storjeno kaznivo dejanje, bi pomenilo, da to početje dopušča
- država hoče posegati v razmerja med ljudmi, ker jih s tem kontrolira
- to da se je država v celoti polastila kaznovalnega zahtevka ni vedno najbolje, saj bi se v nekaterih zadevah konflikt lahko odpravil brez državne represivne intervencije – rešitev kazenske zadeve ne odpravlja temeljnega konflikta med ljudmi, zato se vedno bolj uvajajo alternativne oblike reagiranja na storjeno kaznivo dejanje

2. VAROVANJE PRAVIC IN SVOBOŠČIN

- kazenski postopek ima **varstveno funkcijo**, njegova naloga je med drugim tudi to, da **varuje obstoječo družbeno, državno in pravno ureditev pred napadi**
- kazenski postopek ima predvsem **garantno funkcijo**, njegova naloga je, da **varuje domnevnega storilca pred pretiranim posegom države**, s tem da mu **zagotavlja temeljne človekove pravice in pravno varnost**
- s kazenskim postopkom namreč zelo hudo posegamo v človekove pravice, zato da bi ugotovili, ali je res storil kaznivo dejanje, zato je varovanje pravic domnevnega storilca v kazenskem postopku najbolj potrebno
- kazenski postopek torej **ne zagotavlja samo represije**, s katero varuje obstoječo ureditev pred napadi, ampak tudi **procesne garancije**, s katerimi zagotavlja osebam, ki so udeležene v postopku temeljne človekove pravice, pravico do obrambe in da nihče ne bo obsojen, dokler ne bo na predpisan način ugotovljena njegova krivda
- kazenski postopek ima tudi **funkcijo varstva človekovih pravic in svoboščin**, saj zagotavlja, da bo obseg represije za krivega storilca pravice, in tolikšen, kot je določen v zakonu

3. DRUGO

- v kazenskem postopku mora biti ravnotežje med uporabo represije in varovanjem človekovih pravic
- paziti je treba, da ne pride do **instrumentalizacije kazenskega postopka**, ki pomeni, da kazenski postopek ne uporablja le za ugotavljanje krivde, ampak predvsem zato, da se z represijo varuje obstoječa oblast – z represijo razpolaga obstoječa oblasti, kar ji daje občutek moči in varnosti, vendar na dolgi rok represija ni učinkovita
- v zadnjem času se pojavlja **neoinstrumentalizacija kazenskega postopka**, ki pomeni uporabljanje kazenskega postopka zato, da bi se z njim doseglo premoženjskopravne učinke – to se dogaja zlasti pri organiziranem kriminalu, ki ga država težko preganja, ker pa organiziran kriminal ustvarja velike kriminalne dobičke, se država se odpove kaznovanju in se zadovolji s posegom v kriminalne dobičke

KAZENSKI POSTOPKI

1. ZGODOVINSKI RAZVOJ KAZENSKEGA PROCESNEGA PRAVA

1. AKUZATORNI POSTOPEK V RIMSKI REPUBLIKI

- akuzatorni postopek so poznali že v **obdobju pred koncem rimske republike**
- veljal je čisti akuzatorni postopek, ki se je lahko **začel samo na podlagi tožbe**, ki jo je vložil oškodovanec
- **sodišče**, ki je razsojalo ni smelo začeti tožbe, moralo je biti **nepristransko, pravično in objektivno**
- že takrat se je torej kazala **ločitev med funkcijo pregona in funkcijo sojenja**
- v akuzatornem postopku je veljal **racionalni dokazni sistem**, dejstva so se dokazovala z logičnim sklepanjem

2. PREHOD IZ AKUZATORNEGA V INKVIZTORNI POSTOPEK – SREDNJI VEK

- po padcu rimskega cesarstva so v Evropi **zavladala germanska in romanska plemena** – obdobje kaotičnosti
- veljal je **iracionalni dokazni sistem**, ki je nasprotje racionalnega dokaznega sistema
- iracionalno dokazovanje **temelji na mistično religioznih predstavah** – uporabljali so:
 - ordalije ali božje sodbe: verjeli so, da je mogoče z določenimi dejanji izzvati Boga, ki bo pokazal katera stranka v sporu govori resnico (*celjenje ran, utapljanje*); ordalije jo bile oblikovane tako, da je bilo

nemogoče dokazati nedolžnost; uporabljali so jih za najhujša kazniva dejanja, večinoma so se končale s smrtjo

- prisežnike: verjeli so, da pod prisego oseba ne bo upala lagati, ker jo bo Bog kaznoval če ne bo govorila resnice, prisežnik je oseba, za katero ni potrebno, da pozna dejstva, ki se v postopku ugotavljajo, temveč le potrdi, da zaupa v resnicoljubnost stranke, za katero prisega
- sledilo je **obdobje intenzivnega krščanstva**, tudi katoliška cerkev je kot dokazno sredstvo uporabljala **ordalije**
- ko so krščanskim duhovnikom **prepovedali uporabo ordalij**, se je kazenskopравни sistem znašel v zagati
- **sojenje prešlo na sodnika**, kot novo avtoriteto, kar je bilo težko sprejeti, poleg tega pa je bilo **uničeno glavno dokazno sredstvo (obdolženec)**
- kontinentalna Evropa je bila pod **močnim vplivom katoliške cerkve**, ki je preganjala je čarovništvo in herezijo
- **za preganjanje** so razvijali **posebne postopke** – iz teh postopkov se je nazadnje **razvil inkvizitorni postopek**
- dokončni prehod iz akuzatornega v inkvizitorni postopek pa se je začel, ko so **sodniku dopustili, da začne pregon po uradni dolžnosti**
- s tem je prišlo do **združitve funkcij pregona in sojenja**, kar je značilnost inkvizitornega postopka
- postopek je ime **dve fazi**: preiskavo in sojenje
- preiskavo je začel inkvizitor po uradni dolžnosti na podlagi suma, da je bilo storjeno kaznivo dejanje
- odredil je **obvezen pripor** za osumljenca in začel zbirati in izvajati dokaze
- zaradi pomanjkanja dokaznih sredstev je bilo potrebno pridobiti priznanje, ki so ga izsilili s torturo
- po končani preiskavi je sledila **sestava spisa**, na podlagi katerega je sodišče razsodilo
- inkvizitorni postopek je v kontinentalni Evropi potisnil akuzatorni postopek v ozadje, v Angliji pa se je razvijal akuzatorni postopek in se razširil v države, ki so imele pravni red po angleškem vzoru

4. PREHOD IZ INKVIZITORNEGA V MEŠANI POSTOPKA V ČASU HUMANIZMA

- v obdobju humanizma, konec 18. stoletja, se začnejo pojavljati ideje o pomenu človekovega življenja, o človekovih naravnih pravicah in o tem, da so vsi enaki
- po humanističnih idejah je bila tortura neučinkovita in ni vodila do resnice
- sčasoma so začeli odpravljati torturo, priznavati dokazno vrednost indicev in uvajati svobodno oceno dokazov
- glavni prelom se je pomenila uveljavitev Zakonika o kazenski preiskavi (*Code d'instruction criminelle*) leta 1808
- ta zakonik je uvedel prvi model mešanega postopka
- postopek se je še vedno delil na **dve fazi**:
 - prva faza: preiskava, ki se je začela na tožilčevo zahtevo, vodil pa jo je preiskovalni sodnik (*namestnik invirenta*), ki ga je zavezovala instrukcijska maksima, oblikoval je spis, ki je šel potem na glavno obravnavo
 - druga faza: glavna obravnavo po akuzatornem modelu

II. AKUZATORNI POSTOPEK (vaje)

1. BISTVENE ZNAČILNOSTI AKUZATORNEGA POSTOPKA

- **iniciator pregona**: državni ali zasebni tožilec
- **ločitev funkcij**: sodišče ima funkcijo sojenja, tožilec ima funkcijo pregona, obdolženec ima funkcijo obrambe
- **položaj sodišča**: sodišče je pasivno, nepristransko, objektivno, ima nevtralno vlogo v razmerju do strank
- **osnovna predpostavka postopka**: predpostavka nedolžnosti obtoženca
- **dokazno breme**: dokazno breme nosi tožilec
- **vrste sodb**: sodba je lahko obsodilna ali oprostilna
- **položaj in pravice obtoženca**: zelo ugoden, je enakopravna stranka v postopku, dolžan se je spusti v spor, priti mora na sodišče in odgovoriti na tožbo, zanj velja domneva nedolžnosti, lahko je popolnoma pasiven, ni mu treba dokazovati da ni kriv, torej ne nosi dokaznega bremena, lahko pa se brani, daje izjave, zbira dokaze v svojo korist, ima pravico do molka, pravico do zagovornika, ima privilegij zoper samoobtožbo, ni zaslišan na glavni obravnavi, zato ni subjekt postopka
- **presoja dokazov**: sodišče prosto presoja dokaze, ki so neposredno izvedeni pred njim

- **načelo javnosti:** glavne obravnave se opravljajo javno, na njih je lahko prisoten katerikoli državljan, javnost omogoča državljanom vpogled v način izvrševanja postopka in kontrolo delovanja sodišča
- **načelo ustnosti:** stranki na glavni obravnavi ustno razpravljata in predlagata dokaze, ustnost omogoča državljanom spremljanje poteka postopka
- **akuzatornost preiskave:** če je za odločitev tožilca ali bo obtožil osumljenca ali ne potrebna preiskava, ima tudi ta akuzatorni značaj, lahko se začne samo na zahtevo upravičenega tožilca, stranki sta v preiskavi enakopravni, obe lahko predlagata in izvajata dokaze pred sodiščem
- **načelo kontradiktornosti:** postopek je zamišljen kot spor dveh enakopravnih strank pred sodiščem, procesna dejanja se opravijo v prisotnosti obeh strank, ki imata pravico in dolžnost, da pri izvrševanju dejanj zastopata svoje interese in izražata svoje stališče
- **načelo oportunitete:** tožilec se sam odloči kdaj in ali bo začel postopek, ponavadi se tožilec spusti v postopek takrat, ko ima najboljše možnosti da bo dosegel obsodilno sodbo

2. FUNKCIJA PREGONA IN PREISKOVANJA – TOŽILEC

- **funkcijo pregona** ima **tožilec**, ki s tožbo sproži kazenski postopek – brez tožbe se postopek ne more začeti
- v akuzatornem postopku je tožilec **stranka postopka**
- upravičeni tožilec je lahko **državni ali zasebni tožilec**
- danes je tožilec ponavadi država, torej državni tožilec, ki ima za seboj policijo, tožilstvo, pravne strokovnjake...
- zato ima poleg funkcije pregona, v sodobnem akuzatornem postopku tožilec tudi **funkcijo preiskovanja**
- tožilec tisti, ki trdi, da je obdolženec storil kaznivo dejanje, to je dolžan tudi dokazati – **nosi dokazno breme**
- če hoče tožilec doseči **obsodilno sodbo**, mora sodišče prepričati v krivdo obdolženca in to v tolikšni meri, da je sodišče **onkraj razumnega dvoma** (*beyond reasonable doubt*)
- razlog za tako visok nivo prepričanosti v krivdo obdolženca je v posledici, ki jih pusti obsodba – obsodba stigmatizira, negativno označi tistega, ki je obsojen in če se sodišče zmoti, nastane nepopravljiva škoda
- če tožilec ni dovolj prepričljiv in sodišča ne prepriča toliko, da bi bilo zunaj razumnega dvoma, to pomeni, da je sodišče dvomu – v tem primeru mora **izreči oprostilno sodbo** zaradi načela **in dubito pro reo** (*v dvomu rzsoditi v korist obdolženca*)

3. FUNKCIJA OBRAMBE – OBDOLŽENEC

- funkcijo obrambe ima **obdolženec**, ki je druga stranka v akuzatornem postopku
- obdolženec je ponavadi posameznik, za katerega tožilec trdi, da je storil kaznivo dejanje in zanj zahteva kazen
- v akuzatornem postopku sta obdolženec in tožilec **enakopravna**
- edina **dolžnost** obdolženca je da **se spusti v spor**, ki je bil sprožen zoper njega
- obdolženec **mora priti na sodišče** in odgovoriti na tožbo, tako da se izjasnit o svoji krivdi oz. nekrivdi
- če obdolženec izjavi, da **je kriv** je **spor končan**, obdolženec in tožilec se samo še pogajata o kazni
- če obdolženec izjavi, da **ni kriv** se **sproži postopek**
- obdolženec je lahko **popolnoma pasiven**, saj ne nosi dokaznega bremena in zanje velja domneva nedolžnosti
- obdolženec pa je **lahko tudi aktiven**, tako da se brani, izpodbija tožilčeve dokaze, zbira in predlaga svoje dokaze
- ker dokazno breme nosi tožilec, ima obdolžencu pravico dokazovati da ni kriv, ni pa to njegova dolžnost – dejansko pa je prisiljen v tako dokazovanje, sicer bi tožilec lahko uspel prepričati sodišče v upravičenost tožbe
- v akuzatornem postopku je **položaj obdolženca najbolj ugoden:** ima pravico do molka, pravico do zagovornika, pravico izvajati dokaze v svojo korist, ker ima privilegij zoper samoobtožbo, ni zaslišan na glavni obravnavi, zanj velja domneva nedolžnosti in ne nosi dokaznega bremena

4. FUNKCIJA SOJENJA – SODIŠČE

- funkcijo sojenja ima **sodišče**, ki presoja o sporu med strankama na glavni obravnavi
- na glavni obravnavi stranke predlagajo in izvajajo dokaze, sodišče pa na koncu **razsodi v korist obdolženca** (*spozna obdolženca za nedolžnega*) ali **v korist tožilca** (*spozna obdolženca za krivega, če je zunaj razumnega dvoma*)

- sodišče je **pasivno**, razsodi samo na podlagi izvedenih dokazov
- za akuzatorni postopek je značilna **objektivnost sodišča**, ki se doseže s **tremi načeli akuzatornega postopka**:
 - zaradi načela akuzatornosti sodišče ne more samoiniciativno ali po uradni dolžnosti začeti postopka, ampak samo na iniciativo tožilca – če bi sodišče lahko samoiniciativno začelo postopek pomeni, da bi moralo biti vsaj do neke mere prepričano, da je obdolženec kriv in to bi znatno zmanjšalo njegovo objektivnost
 - stranke morajo same zbirati, predlagati in izvajati dokaze – če bi sodišče samo zbiralo dokaze, ne bi bilo več objektivno, ampak bi delalo v korist ene od strank (*izjemoma sme sodnik po svoji iniciativi izvesti dokaze, ki se mu zdijo potrebni, če jih ne izvede nobena od strank, ampak to se zgodi zelo redko*)
 - na glavni obravnavi stranke zaslišujejo priče in izvedence, ne pa sodišče
- sodišče lahko izreče **oprostitilno** ali **obsodilno sodbo** – za izrek obsodilne sodbe mora biti sodišče prepričano v krivdo obdolženega toliko, da je **zunaj razumnega dvoma**

POSEBNOST FUNKCIJE SOJENJA V ZDA (*vaje – še poglej!*)

- v ZDA se funkcija sojenja je deljena na **sodnika profesionalca in poroto**
- **ideja porote** izvira iz časov, ko so ljudje živeli v manjših skupnostih in so se ravnali samo po moralnih pravilih
- kdor je kršil moralna pravila, mu je sodila cela skupnost, kasneje pa so posamezniki razsojali v imenu skupnosti, vseskozi so sodili po občutku pravičnosti
- **poroto** v danes sestavlja 9 do 12 laikov, niso pravniki, predstavljali naj bi reprezentativni vzorec skupnosti
- porota spremlja sojenje in izve dejstva, porota se samostojno odloči kako bo vrednotila posamezen dokaz – na koncu pa na podlagi načela svobodne ocene dokazov odloči o krivdi obdolženca (*kriv ali ni kriv, vmesne sodbe ni*),
- **sodnik profesionalca** v skladu s pravnimi pravili odloča, kaj bo prišlo do porote in kaj ne
- sodnik odloča o pravnih vprašanjih, porota pa o dejanskih vprašanjih

III. INKVIZITorni POSTOPEK

1. BISTVENE ZNAČILNOSTI

- **iniciator pregona**: inkvirent, sproži pregon čim zve, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, dovolj je da sumi
- **ločitev funkcij**: vse funkcije so združene v inkvirentu, sproži postopek, vodi preiskavo, zbira dokaze v korist in škodo obdolžencu, vendar pri tem ne more biti objektivni, ker samoiniciativno začne postopek, inkvirent tudi vpliva na izid sojenja, saj pripravi spis, na podlagi katerega sodišče razsodi – to je glavna slabost tega postopka
- **položaj sodišča**: ni nepristransko, ker se aktivno vpleta v zadevo, ni objektivno, ker začne soditi pod predpostavko krivde, sodi na podlagi spisa, nima stika z obdolžencem ali pričami
- **osnovna predpostavka postopka**: predpostavka krivde, če ni obtožbe ni obtoženca
- **dokazno breme**: dokazno breme nosi inkvirent, ki zbira dokaze v korist in škodo obdolženca, formalno ima sicer dokazno breme sodišče, dejansko pa obdolženec
- **vrste sodb**: oprostilna sodba, obsodilna sodba, absolutio ab instantia
- **položaj in pravice obtoženca**: ima zelo slab položaj, je objekt postopka, ker je vir dokazov zoper samega sebe, pravic nima, pripor je obligatorni, če noče priznati dejanja ga mučijo
- **presoja dokazov**: formalno dokazno pravo, ni proste presoje dokazov
- **ni strank**: ne gre za spor med strankama, ampak zgolj za uradovanje sodnih organov, inkvizitorja in sodišča, obdolženec nima nobenega neposrednega stika s sodiščem
- **pismenost postopka**: sodišče ne ocenjuje dokazov neposredno, temveč preko spisa preiskave
- **tajnost postopka**: procesnim dejanjem ne more prisostvovati nihče, niti obdolženec, navzoče so samo osebe, ki sodelujejo pri teh dejanjih, ta postopek torej ni mogel javnosti dajati zaupanja.
- **tortura**: proti obdolžencu je legalno uporabljati torturo, da bi se na ta način dobilo od njega priznanje, in tako odkrila resnica o njegovi kazenski odgovornosti,
- **načelo legalitete**: inkvirent mora po uradni dolžnosti začeti pregon čim izve, da je bilo storjeno kaznivo dejanje

2. PREISKAVA

- preiskavo začne in vodi inkvirent
- inkvirent sproži preiskavo, če izve za kaznivo dejanje, ki ni nezatnega pomena – za začetek je dovolj sum
- inkvirent je torej prevzel funkcijo tožilca, saj je lahko **začel pregon po uradni dolžnosti**
- inkvirent je odredil **obvezen pripor** za osebo, za katero je sumil, da je storila kaznivo dejanje
- v preiskavi je **inkvirent sam zbiral in izvajal dokaze**: izpraševal obdolženca in priče z namenom, da se primer v tolikšni meri razjasni, da se lahko odloči o kazenski odgovornosti obdolženca
- inkvirent je imel dolžnost **zbirati dokaze v škodo in korist obdolžencu**, dejansko je bil inkvirent edini, ki je zbiral dokaze tudi v prid obdolžencu, torej je imel tudi funkcijo obrambe
- problem pa je v tem, da je inkvirent tisti, ki je začel postopek in je moral verjeti v krivdo obdolženca, torej je bil nagnjen k **domnevi krivde**
- postopek je bil **tajen**, tako da obdolženi ni vedel česa je obtožen in se tudi ni mogel braniti
- zaradi formalnih dokaznih pravil je bilo treba za obsodbo zbrati predpisano količino in kakovost dokazov – krivda je morala biti dokazana z dvema pričama, ki sta videli dejanje (*zelo redko*) ali pa s priznanjem obdolženca
- če obdolženec v preiskavi ni prostovoljno priznal krivde za dejanje, je inkvirent predlagal torturo
- **tortura** je bila zelo natančno določena in regulirana, zamenjala je božjo sodbo
- obdolženca so ponavadi mučili, dokler ni priznal dejanja
- rezultat torture je bil največkrat ta, da so bili mnogi nedolžni težko mučeni in obsojeni na smrt, medtem ko so mnogi vzdržljivi krivci pobegnili kazni
- do ekstremnega absurda je pripeljalo sprejetje torture v procesih proti čarovnicam, zanje je bila tortura obvezna, s pomočjo strašne torture dobivali priznanja, za popolnoma izmišljene, fantastične zločine čarovništva

3. SOJENJE

- po zaključeni preiskavi je inkvirent sestavil spis, kjer je zapisal in opisal vse, kar se je dogajalo v preiskavi
- sodišče je razsodilo izključno na podlagi spisa, česar ni bilo v spisu, za sodišče ni obstajalo
- sodišče ni videlo ne obtoženca, ne prič, temveč samo zapisnike o njihovih izpovedbah v preiskavi
- sodišče je pri sojenju zavezovala **instrukcijska maksima**, katere ideja je iskati resnico – zaradi tega sodišče ni bilo nepristransko, ampak se je aktivno vpletalo v zadevo, poleg tega pa je že začelo soditi s predpostavko krivde
- sodišče je lahko izreklo **tri možne sodbe**: oprostilna, obsodilna in absolutio ab instantia
- **absolutio ab instantia** ječasna oprostilna sodba, obdolženca so spustili na prostost, ker ni bilo dovolj dokazov za obsodbo, vendar je ostal pod sumom, da je storil kaznivo dejane, njegov položaj je bil zelo negotov, ker se je postopek proti njemu lahko kadarkoli spet začel, če se je pojavil nov dokaz, obdolženec pa se ni mogel braniti z ugovorom, da je stvar že rešena – načelo ne bis in idem ne velja

***III. MEŠANI POSTOPEK

- mešani postopek se pojavlja v večini evropskih držav, tudi pri nas
- gre za **sintezo elementov inkvizitornega in akuzatornega postopka**
- definiramo ga s prikazovanjem inkvizitornih in akuzatornih elementov v delih mešanega postopka
- mešani postopek ima **dva dela**: predhodni postopek in glavno obravnavo
- med tema dvema deloma je **prehodna faza**: obtoževanje s kontrolo obtožnice

1. BISTVENE ZNAČILNOSTI

- **iniciator pregona**: zasebni ali državni tožilec
- **ločitev funkcij**: formalno so funkcije sojenja, pregona in obtožbe ločene, ampak zaradi instrukcijske maksime mora sodišče iskati materialno resnico, torej resnico o kaznivem dejanju, zato je dolžno izvajati

dokaze v breme in v prid obdolžencu, s tem pa opravlja tako funkcijo obrambe, pregona in tudi funkcijo sojenja

- **položaj sodišča:** sodišče zavezuje instruksijska maksima, zato je aktivno ampak manj kakor v inkviziornem postopku, stranki imata kljub njegovi aktivnosti večjo vlogo, tako da del aktivnosti pade tudi na njiju
- **osnovna predpostavka postopka:** predpostavka nedolžnosti
- **dokazno breme:** dokazno breme si delita tožilec in sodišče
- **vrste sodb:** oprostilna sodba, obsodilna sodba ali zavrnilna sodba, ki je dejansko oprostilna ampak zaradi procesnih razlogov ni možno izdat obsodilne sodbe.
- **položaj in pravice obtoženca:** obdolženec je formalno subjekt, dejansko pa objekt postopka, ker je lahko zaslišan in je lahko vir dokazov zoper samega sebe, če ga zaslišujejo lahko tudi laže, zanj velja domneva nedolžnosti, lahko je popolnoma pasiven, ni mu treba dokazovati da ni kriv, torej ne nosi dokaznega bremena, lahko pa se brani, daje izjave, zbira dokaze v svojo korist, ima pravico do molka, pravico do zagovornika, pravico izvajati dokaze v svojo korist, ima privilegij zoper samoobtožbo
- **presoja dokazov:** prosta presoja dokazov
- **stranke postopka:** stranki sta tožilec in obdolženec, vendar tu ne gre za spor med strankama, ampak je naloga raziskati in ugotoviti dejansko stanje o kaznivem dejanju, k čemur zavezuje instruksijska maksima
- **pismenost predhodnega postopka:** v predhodnem postopku se zbira gradivo za sojenje na glavni obravnavi
- **tajnost predhodnega postopka:** tajnost velja za javnost, ne pa za obdolženca, ima pravico do vpogleda v spis in pravico da se seznanj z vsemi dejstvi, ki ga obtožujejo
- **načelo legalitete:** državni tožilec po uradni dolžnosti začne pregon, če izve, da je bilo storjeno kaznivo dejanje
- **načelo oportunitete:** tožilec se sam odloči ali bo začel postopek v postopkih zoper mladoletnike in lažja k.d.
- **načelo oficialnosti:** načelo uradnosti kazenskega pregona, država s svojimi organi začne in vodi postopek izključno v družbenem interesu ne glede na to, ali oseba, ki je s kaznivim dejanjem oškodovana, to želi ali ne
- **načelo javnosti:** javnost postopka pomeni, da se glavne obravnave opravljajo javno, na njih je lahko prisoten katerikoli državljan, javnost omogoča državljanom vpogled v način izvrševanja postopka in kotrolo delovanja sodišča, vendar se javnost v nekaterih primerih lahko tudi izključi
- **načelo ustnosti:** stranki na glavni obravnavi ustno razpravljata in predlagata dokaze, ustnost omogoča, da državljanom spremljanje poteka postopka
- **načelo neposrednosti:** dokazi se izvajajo neposredno pred sodiščem
- **kontradiktornost glavne obravnave:** na glavni obravnavi sta prisotni obe stranki, ki imata pravico in dolžnost, da pri izvrševanju teh opravil zastopajo svoje interese in izražajo svoje stališče

2. PRIPRAVLJALNI POSTOPEK

- v glavnem je pripravljalni postopek zgrajen po vzoru preiskave v inkvizicijskem postopku, samo brez torture
- **inkvizitorni elementi**
 - velja **načelo oficialnosti**, ker se postopek začne po uradni dolžnosti, ne glede na voljo oškodovanca
 - **iniciativo za začetek pregona** lahko da samo **državni tožilec**
 - v pripravljalnem postopku se ugotavljajo dejstva, na podlagi katerih se odloči, ali **naj bo v določena oseba obtožena za določeno kaznivo dejanje pred sodiščem** ali se bo postopek ustavil
 - **pripravi se gradivo za sojenje** na glavni obravnavi, preiskovalni sodnik zbira dokaze, zaslišuje obdolženca
 - pripravljalni postopek je **tajen** – v njem ne morejo biti navzoči državljan, ki nimajo zveze s konkretno kazensko zadevo, obdolženec pa ima pravico do vpogleda v spis lastne kazenske zadeve, da se popolnoma seznanj z obremenilnimi dokazi in pravico, da brez nadzora komunicira z zagovornikom, če je v priporu
 - obdolženčeva pravica do obrambe v pripravljalnem postopku je v nekaterih državah omejena – vendar ima obdolženec možnost, da navede dokaze v obrambo, saj je le tako mogoče preveriti vrednost dokazov obtožbe
- **akuzatorni element**
 - funkcija pregona je ločena od funkcije preiskovanja
 - pregon sproži državni tožilec, funkcijo preiskovanja pa opravlja preiskovalni sodnik, ki lahko objektivno ugotavlja dejstva, saj ni on sprožil pregona

3. OBTOŽEVANJE S KONTROLO OBTOŽNICE

- obtoževanje s kontrolo obtožnice je vmesni stadij med pripravljalnimi postopki in glavno obravnavo
- v tem stadiju se državni tožilec na osnovi gradiva zbranega v pripravljalnem postopku odloči ali bo osumljenec obtožen in predan sodišču ali bo postopek ustavljen

4. GLAVNA OBRAVNAVA

- če je obdolženec obtožen in izročen sodišču, preide postopek v stadij glavne obravnave
- na glavni obravnavi **prevladujejo akuzatorni elementi**, nekaj pa je tudi **inkvizitornih akuzatorni elementi**:
 - sodišče ne izda obsodbe na podlagi pripravljalnega postopka ampak na podlagi glavne obravnave, ki jo opravi sodeči senat v kontradiktornem postopku s sodelovanjem obeh strank, tožilca in obdolženca
 - na glavni obravnavi stranki navajata svoja stališča in predlagata dokaze, na katera se sklicujeta
 - vsaka stranka ima pravico izpodbijati navedbe in trditve nasprotne stranke, podati svojo presojo vseh izvedenih dokazov in predlagati sodišču tako končno odločbo naj sprejme
 - sam obtoženec ima neomejene procesne možnosti za obrambo
 - glavna obravnavna je javna in poteka ustno
 - sodišče lahko neposredno ocenjuje dokaze
- **inkvizitorni elementi** (*predvsem položaj sodišča in predsednika senata*)
 - na glavni obravnavi je ena najvažnejših funkcij dokazovanje, katero ima sodišče povsem v svojih rokah
 - sodišče zavezuje instruktorska maksima, mora raziskati in ugotoviti dejansko stanje, ki bo podlaga sodbi
 - zato je sodišče aktivno, stranke pa mu pomagajo s svojimi dokaznimi predlogi
 - sodišče je povsem svobodno pri sprejemanju dokaznih predlogov
 - dokaze izvede samo, če meni, da so bistveni za ugotovitev dejstev, poleg tega pa lahko izvajajo tudi takšne dokaze, ki jih nobena od strank ni predložila – dokazno breme je torej poleg tožilca tudi na strani sodišča
 - obdolženca, priče in izvedence zaslišuje najprej sodišče oz. predsednik senata, šele nato stranke
 - sodišče, tožilec in zagovornik lahko zaslišujejo in izprašujejo obdolženca, kar kaže na to, da je obdolženec objekt kazenskega postopka (*vendar pa obdolženec ni dolžan odgovarjati na postavljena vprašanja – lahko molči in celo laže, priče pa morajo govoriti resnico*)

V. KAZENSKI POSTOPEK PRI NAS

1. RAZVOJ KAZENSKEGA POSTOPKA NA OBMOČJU SLOVENIJE

- pri nas uporabljamo mešani postopek, ki naj bi združeval najboljše iz akuzatornega in inkvizitornega postopka
- po II. svetovni vojni, je bil kazenski postopek podoben tistemu iz leta 1808
- policija je lahko zbirala formalne dokaze, ki so lahko veljali kot dokaz na glavni obravnavi
- policija je lahko tudi zasliševala osumljenca – to zaslišanje je imelo neformalno obliko, osumljenec ni imel zastopnika, vendar pa so se izjave, ki jih je dal osumljenec, lahko uporabile kot dokaz na glavni obravnavi
- postopek se je spremenil šele leta 1967, ko je bil izdan nov ZKP, ki je uvajal številne novosti
- novi ZKP je policiji odvzel pravico zasliševanja, tako da policija danes lahko zbira samo dokazni material ali neformalne dokaze, ki jih ni mogoče uporabiti na glavni obravnavi
- s tem je policija postavljena iz kazenskega postopka v predkazenski postopek
- formalni sodni kazenski postopek se začne takrat, ko je začne delovati sodišče – sodišče deluje formalno in upošteva vsa procesna pravila, zato ima vse kar počne sodišče formalno vrednost
- vsa dejavnost pred tem pa spada v predkazenski postopek

2. VRSTE KAZENSKI POSTOPKOV

- **redni kazenski postopek**: postopek, ki ima vse faze, po tem postopku se obravnavajo hujša kazniva dejanja, za katera je predpisana kazen nad tri leta zapora, redni postopek poteka na okrožnem sodišču
- **skrajšani kazenski postopek**: postopek ki nima faze preiskave, po tem postopku se obravnavajo lažja kazniva dejanja, za katera je predpisana kazen do tri leta zapora, poteka na okrajnem sodišču (*429. – 450. člen ZKP*)
- **kazenski postopek zoper mladoletnike**: za obravnavanje kaznivih dejanj mladoletnikov (*451. – 490. člen ZKP*)
- **posebni kazenski postopki**: postopek v katerem ne gre za ugotavljanje krivde

3. REDNI KAZENSKI POSTOPEK

FAZE REDNEGA POSTOPKA

- **0. faza:** predkazenski postopek
- **1. faza:** faza preiskave, vodi jo preiskovalni sodnik
- **2. faza:** faza kontrole obtožnice
- **3. faza:** faza sojenja ali glavna obravnava, vodi jo predsednik senata ali sodnik posameznik
- **4. faza:** pravna sredstva, redna in izredna

0. faza: PREDKAZENSKEDI POSTOPEK (145. – 166. člen)

- ko policija izve za kaznivo dejanje, oz. ko ima **utemeljen sum**, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, ki ga je storil določen storilec **poda ovadbo državnemu tožilcu** (148)
- ovadba se lahko poda **pisno** ali **ustno**, lahko je **zoper znanega** ali **neznanege storilca**
- ko državni tožilec prejme ovadbo lahko (161):
 - zavrže ovadbo, če ne gre za kaznivo dejanje, v tem primeru je konec
 - vrne ovadbo policiji, če ni dovolj dokazov za začetek kazenskega postopka
 - sprejme ovadbo in zahteva uvedbo preiskave od preiskovalnega sodnika, s tem se začne kazenski postopek

1. faza: PREISKAVA (167. – 191. člen)

- s preiskavo se začne kazenski postopek (*ko preiskovalni sodnik na zahtevo tožilca izda sklep o preiskavi*) (169)
- preiskovalni sodnik se mora odločiti **ali bo uvedel preiskavo ali ne:**
 - preiskovalni sodnik se strinja z zahtevo za preiskavo, izda sklep o preiskavi in s tem uvede preiskavo
 - preiskovalni sodnik se ne strinja z zahtevo za preiskavo, o uvedbi odloči zunajobravnavni senat (167. člen)
 - senat odloči, da ne bo preiskave, zadeva se konča
 - senat odloči, da preiskava bo, preiskovalni sodnik se je zmotil
- **inkvizitorni elementi preiskave:**
 - obstoj preiskave kot del kazenskega postopka
 - preiskavo vodi preiskovalni sodnik, ki je po uradni dolžnosti dolžan izvajati tista preiskovalna dejanja, ki so nujno potrebna za uspešno vodenje postopka in ki jih je po njegovem mnenju treba izvesti, da bi se dosegel namen preiskave (*zbirati vsa dejstva in razjasniti primer, da se lahko odloči, ali obstaja zakonska osnova za obtožnico*)
 - pri vodenju preiskave preiskovalnega sodnika zavezuje instruktorska maksima, tipičen element inkvizitornosti
 - v preiskavi je mogoče odrediti pripor, ki pa ni obligatoren zato izgublja elemente inkvizitornosti
 - preiskovalni sodnik ima dolžnost, da zasliši obdolženca – to je eno od obligatornih preiskovalnih dejanj iz katerih je sestavljena preiskava, obdolženec mora takoj na začetku preiskave priti na sodišče in nekaj povedati, to zaslišanje kaže na to, da je obdolženi objekt postopka
 - preiskava je tajna za širšo javnost
- **akuzatorni elementi preiskave:**
 - funkciji pregona in preiskave sta ločeni, saj se preiskava lahko začne samo na zahtevo državnega tožilca, ki je ločen od preiskovalnega sodnika
 - v zahtevi za preiskavo mora biti točno navedena oseba zoper katero se zahteva preiskava, opis dejanja iz katerega izhajajo zakonski znaki kaznivega dejanja, zakonsko označbo kaznivega dejanja, okoliščine iz katerih izhaja utemeljenost suma in že zbrane dokaze
 - preiskava se vodi le glede tistega kaznivega dejanja in tistega obdolženca na katerega se nanaša zahteva za preiskavo – če se v času preiskave izkaže, da je treba preiskavo razširiti še na drugo kaznivo dejanje ali na drugo osebo, mora preiskovalni sodnik o tem obvestiti državnega tožilca, če gre za kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti
 - zahteva za preiskavo mora obstajati v celotnem času preiskave, če v času preiskave ni več zahteve za preiskavo mora preiskovalni sodnik preiskavo ustaviti
 - v preiskavi so stranke enakopravne, obema strankama je dana možnost, da zastopata svoje interese
 - obdolžencu na zaslišanju ni treba odgovarjati na vprašanja preiskovalnega sodnika
 - obdolženec ima v preiskavi pravico do zagovornika

- stranke imajo v preiskavi možnost pred preiskovalnim sodnikom podajati svoja stališča in predloge ter izpodbijati stališča in predloge nasprotne stranke – kontradiktornost
- tožilec in obdolženec smeta med preiskavo predlagati naj preiskovalni sodnik opravi nekatera preiskovalna dejanja, vendar pa ni nujno, da preiskovalni sodnik te predloge sprejme, sprejme jih le, če se to sklada z njegovim prepričanjem o potrebnosti izvajanja preiskovalnih dejanj, da bi se dosegel namen preiskave
- izvajanje preiskovalnih dejanj je v celoti v rokah preiskovalnega sodnika, stranke pa imajo pravico, da do določene mere sodelujejo pri izvajanju teh preiskovalnih dejanj (*zaslišanje prič, hišna, osebna preiskava*)
- stranke postopka imajo pravico do vpogleda v spis
- o priporu se odloča na kontradiktornem naroku
- preiskava se konča, ko preiskovalni sodnik odloči, da je stanje zadevi v preiskavi zadosti razjasnjeno
- o preiskavi napravi zapisnik in ga pošlje državnemu tožilcu, zapisnik ima dokazno vrednost na glavni obravnavi
- državni tožilec dobi spis poln dokaznega materiala, na podlagi katerega se odloči:
 - ali bo vložil obtožnico na podlagi dokazov pridobljenih v preiskavi katerega
 - ali bo zadevo vrnil preiskovalnemu sodniku nazaj v preiskavo, če še ni dovolj razjasnjena
 - ali bo odstopil od pregona

2. faza: OBTOŽEVANJE S KONTROLO OBTOŽNICE

- ko državni tožilec vloži obtožnico, ima obtoženec pravico vložiti svoj ugovor
- obtožnico preskuša zunajobravnavni senat
- če obtožnica prestane kontrolo se zadeva vroči sodišču ki razpiše glavno obravnavo
- **inkvizitorni elementi obtoževanja s kontrolo obtožnice:**
 - pri vložitvi obtožnice velja načelo legalitete – ko državni tožilec dobi spis od preiskovalnega sodnika ga pregleda, in če je iz spisa razvidno, da je bilo storjeno kaznivo dejanje in da ga je storil osumljeni storilec, se mora po uradni dolžnosti spustiti v pregon, tudi če je verjetnost, da bo osumljeni storilec obsojen majhna
- **akuzatorni elementi obtoževanja s kontrolo obtožnice**
 - obtožnica mora biti formulirana pisno in na način, ki je predpisan z zakonom
 - v obtožnici morajo biti vsi z zakonom predpisani elementi
 - sodišče je na glavni obravnavi subjektivno in objektivno vezano na obtožnico – subjektivna vezanost pomeni, da lahko teče sojenje samo zoper osebo, ki je navedena v obtožnici; objektivna vezanost pomeni, da je sojenje vezano na kaznivo dejanje, ki je navedeno v obtožnici

3. faza: GLAVNA OBRAVNAVA

- **akuzatorni elementi na glavni obravnavi**
 - glavna obravnava poteka v obliki spora dveh enakopravnih strank pred sodiščem, obe stranki imata enake procesne pravice, s katerimi lahko uveljavljata svoje interese
 - glavna obravnava se začne z branjem obtožnice
 - obdolženec lahko odgovori na vsako točko obtožnice in se brani
 - zaslišanje obdolženca na glavni obravnavi je organizirano kontradiktorno – obdolženca zaslišuje najprej sodnik, nato državni tožilec, nato zagovornik
 - dokazni postopek je organiziran kontradiktorno, priče in izvedence zaslišuje sodnik, državni tožilec in stranki
 - če se na glavni obravnavi bere zapisnik priče ali izvedenca imajo stranke pravico, da kaj pripomnijo na to
 - do konca glavne obravnave imajo stranke pravico da se preučijo nova dejstva in izvedejo novi dokazi, lahko pa ponovno vložijo predlog za izvajanje dokazov, ki jih je sodišče odbilo
 - če se tekom glavne obravnave ugotovi, da je dejansko stanje drugačno od tistega, ki je podano v obtožnici, lahko državni tožilec spremeni obtožnico ali pa pride do prekinitve zaradi priprave nove obtožnice
 - v zaključnem govoru stranki podata svoje stališče o primeru in predlagajo na kakšen način naj se spor reši
 - po zaključeni glavni obravnavi sodišče izda sodbo – sodba se lahko nanaša samo na osebo, ki je bila obtožena in na tisto kaznivo dejanje za katero je bila obtožena v obtožnici, sodišče je pri izdaji sodbe subjektivno in objektivno vezano na obtožnico

- glavna obravnava se lahko začne in ustavi samo na predlog državnega tožilca, tudi trajanje postopka je odvisno od tožilca, ne od sodišča
- na glavni obravnavi velja načelo neposredne presoje dokazov, vsi dokazi morajo biti izvedeni neposredno
- **inkvizitorni elementi na glavni obravnavi**
 - sodišče ima pravico zasliševati obdolženca
 - sodnik ima aktivni položaj na glavni obravnavi in ima izrazito inkvizitorne funkcije – sodnik vodi glavno obravnavo in ima iniciativo za izvajanje dokazov, ki se mu zdijo potrebni, pred začetkom glavne obravnave lahko zbira dokaze in izvede tudi tiste dokaze, ki jih ni predlagala nobena od strank
 - sodišče zavezuje instruktorska maksima

4. faza: PRAVNA SREDSTVA

- zoper vsako sodno odločbo, ki **še ni pravnomočna** obstajajo redna pravna sredstva
 - pritožba: redno pravno sredstvo, ki ga lahko vloži državni tožilec ali obdolženec, če je vložena pritožba, sodba ne more postati pravnomočna, o pritožbi odloča Višje sodišče, ki izreče svojo sodbo
- zoper **pravnomočno sodbo** obstajajo izredna pravna sredstva, in sicer:
 - obnova postopka: o tem odloča splošno sodišče
 - zahteva za varstvo zakonitosti: o tem odloča Vrhovno sodišče
 - zahteva za izredno omilitev kazni: o tem odloča Vrhovno sodišče.
- zoper zadeve, ki so odločene z izrednimi pravnimi sredstvi je mogoča samo še ustavna pritožba